

DELAVEC

Glasilno Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din.
celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p,

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Izvršujmo!

Vera brez del je mrtva. (Iz knjige
Socializem in vera.)

Sila nemškega naroda je po vsem svetu znana. Na vseh poljih, bodisi v trgovini in industriji ali znanosti je ta narod dosegel v razmeroma zelo kratki dobi take uspehe, ki so presenečali cel svet.

V tem članku se seveda nismo namenili kritizirati tiste Nemce, ki so zavedli ta silni narod v pustolovščine in nesrečo, temveč hočemo le raziskati, odkod je došlo to ljudstvo tako ogromno silo za ustvarjanje. Ker so ravno Nemci pokazali, kaj znači **organizirano delovanje** zato je potrebno, da z njihovimi uspehi vcepimo tudi našemu delavnemu ljudstvu smisel za organizacijo.

Kdo izmed nas ne pozna besede: »durchführen!« (izvršiti!) katero so Nemci vedno in vedno ponavljali. Ta beseda znači za Nemca, naj to, kar je sklenjeno tudi izvrši, ne glede na desno ali levo. In ravno pojmovanju te besede, se imajo Nemci zahvaliti za ves napredek, na katerega so opravičeno ponosni.

Saj imajo tudi drugi narodi dovolj lepih idej in načrtov. A kaj pomaga še tako lep načrt ali ideja, če pa ostane vse le na papirju ali v besedah. Zlasti mi Jugoslavnani smo v idejah in besedah prav zelo bogati. V našem časopisju čitaš lahko vsak dan celo kopo predlogov kako naj se to ali ono uredi, po kavarnah pa slišiš razgovore, ki bi se jih sam Napoleon ne sramoval. A vse samo besede za zabavo in kratek čas, nikjer pa ni nobenih **delani**.

Nas seveda ne briga kaj malomeščani in kapitalisti počno, skrbeti pa mora-

mo, da odvedemo naše delavstvo od praznega govorenja k dejanjem.

Sicer se je v tem oziru zadnje čase veliko spremenilo. Marsikaj sklenjenega smo že izvedli, a vse to ne zadostuje, kajti dogodki drve z večjo brzino kot naša dejanja in bati se nam je, da bodo prišle razmere, ki jim ne bomo kos.

Poglejmo samo na naraščajočo draginjo, ki nas vedno prehiteva. Spomenico za spomenico vlagajo naše organizacije, stavka za stavko se vrši, a vse zastoj — kljub vsemu naporu zaostajajo plače vedno bolj in bolj za draginjo.

Zakaj? Zato, ker ne zgrabimo zla pri korenini, zato, ker vlečemo bika za rep mesto za rogove. Zato, ker ne izvedemo tega, kar čitamo vedno in vedno po delavskem časopisju, ker si ne uredimo dela v organizaciji, tako, da bi bilo času primerno, temveč se oziramo na nevedneže in pa na hujskače, ki nam vežejo roke, da ne bi rešili vsaj tiste, ki si rešitve žele in ki so zanjo pripravljene tudi kaj žrtvovati.

Meseca februarja t. l. smo glede draginje povedali kje je njen vzrok in kako se jo odpravi. Resolucija, ki smo jo z ozirom na draginjo predlagali je bila sprejeta v Ljubljani in v vseh večjih delavskih krajih. Če pa danes pogledamo v koliko je delovanje naših organizacij krenilo v to smer pa moremo ugotoviti le bore malo napredka.

V dotični resoluciji smo se med drugim zavzemali zato, da naj bodo plače, ki jih delavstvo sprejema izražene v **blagovni množini**, da se na ta način prepereči

večno zmanjševanje delavske plače. Z drugimi besedami povedano: hoteli smo delavca zavarovati pred naraščajočo draginjo. Kaj pomaga, če sprejme delavec 20% boljšo plačo, če se je pa draginja za 40% zvišala in po navadi dobi še te 3 mesece po tem ko je zahtevo uložil. Ako ima že v pogodbi določeno, da mora dobiti toliko plače, da si kupi toliko in toliko živil, pa ni treba drugega kakor, da se koncem meseca vsedeta delavec in delodajalec k mizi in zračunata za koliko procentov se je draginja zvišala za toliko naj se zviša tudi plača.

Sicer so nekatere organizacije strmele, da si pribore take pogodbe, vendar tudi te v članstvu niso našle dovolj razumevanja in zato tudi ne dovolj pomoči.

Člani so sicer dotično resolucijo čitali, so jo tudi odobraval, a izvrševali pa niso njenih naukov. In to vse radi tega, ker članstva še nismo naučili na nemški »durchführen!«

Vse naše delovanje je treba usmeriti tako, da bomo izvrševali ono, kar smo za prav spoznali. Seveda je za tak sklep treba mnogo vztrajnosti, dokler se ne naučimo takega delovanja. Ljudje hočejo imeti vedno kaj novega tisti pa, ki hoče, da se bodo sklepi tudi izvršili mora pa staro toliko časa bobnati, da je izvršeno in to ne glede na tiste, ki gledajo po strani in očitajo, češ vedno premleva iste stvari.

Tako bo treba urediti tudi naš časopis. O stvareh, ki smo jih sklepali bo treba pisati toliko časa, da bodo izvršene in po tem šele obravnavati nove. Zavedati se moramo, da naš časopis ni zato tukaj,

Dr. Démetér Bleiwels - Trsteniški:

O dobrih in slabih zdravilih.

Eden najhujših predsodkov, s katerimi se ima boriti bolniško zavarovanje, je očitik, da predpisujejo blagajnični zdravilki slaba zdravila. Nerazsodnim in v tem pogledu nepoučenim krogom ne moremo zameriti, ako vidijo v zdravilih, ki so nek na zunan izraz izvršene zdravniške ordinacije, najvažnejše ali morda celo edino sredstvo medicinske vede. To precejšnje zdravil se je med ljudstvom ohranilo še iz srednjega veka, ko so tedanj brez prave znanstvene podlage delujoči zdravilki pripisovali nekaterim zdravilom naravnost čudotvorne sile. Mi zdravilki, izvežban v moderni medicinski šoli, ki se naslanja na razne pomožne vede, kakor na botaniko, kemijo, farmakologijo itd., smo seveda drugačnega nazorov. Mi vemo, da so od mnogih sredstev in pripomočkov, ki nam jih nudi medicinska veda, zdravila le nezanesljivo in malo učinkovito orožje za pobijanje splošnih bolezni. So pač v stanu, pomagati posamezniku in mu lajšati bolečine, toda kdo bi verjel, da moremo z zdravili priti do živega ljudskim kugam ali takozvanim socialnim boleznim, ki kakor tuberkuloza, alkoholizem in splošne bolezni razjedajo mozeg našega naroda? Tu so zdravila brezplodna, da včasih naravnost škodljiva, ker za-

peljuje bolnike v samoprevaro in jih tako odvračajo od prepotrebni higienskih in varnostnih naprav.

Morda bi kdo mislil, da hočem kot šef-zdravnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev le ščititi koristi tega urada. Sklicujem se naj torej na moža, ki mu bo delavstvo gotovo verjelo. Je to velezaslužni delavski voditelj in bivši državni poslanec, prvobornik socialnega zavarovanja dr. Leon Verkauf. Dne 11. junija t. l. je imel na generalnem zborovanju Splošne delavske bolniške blagajne v Lincu predavanje o stanju socialnega zavarovanja v Avstriji. Pri tem predavanju je med drugim rekel: »Abotno praznoverje o zdravilih, neprestani naval na zdravilke, misel, da se da tuberkulozo in proletarske bolezni ozdraviti s kopico zdravil, so še zelo razširjene in na žalost nahajamo še vedno člane, ki to verjamejo vkljub svojim visokim letom. Kako le more modern delavec verjeti, da se dajo delavske bolezni ozdraviti s lepimi skatljicami, ličnimi steklenicami, pisanimi vinjetami in zamaški? To odgovarja le interesom velike farmacevtske industrije, ki ne pozna druge naloge, kakor da kolikor mogoče olajša žepe bolnikov. Naša naloga vendar ni izčrpana z oddajo kake zdravilne pijače in z nakazovanjem malenkostne boleznine. Bolniške blagajne ne smejo biti le zavodi za bolnike, temveč zdrav-

stveni uradi za zavarovane delavce«. Na drugem mestu zopet pravi: »Preventivno delovanje je naloga bolniških blagajn. Z gotovostjo lahko pričakujemo, da v doglednem času bolniške blagajne ne bodo le zavodi za izplačevanje podpor, temveč zdravstveni uradi za delavstvo«. In slednjič konča svoja izvajanja o bolniškem zavarovanju z besedami: »Nismo se zadovoljili z oddajanjem zdravil, pošiljali smo bolnike v zdravilišča in kopeli in ustanovili smo odpočivališča. Dalje smo na tem, da prevzamemo naloge, ki pravzaprav pripadajo državi in občinam. Na Dunaju smo ustanovili dečji in materinski dom, skrbimo za dojenje naših članov in za njih svojce. To delo je več vredno, kakor marsikatera zdravilna pijača iz lekarne. Zdravil pod gotovimi pogoji ni prezirati, toda ne morejo nam nadomestiti do-brot, ki nam jih nudijo moderna zdravilišča in okrevališča«. To so tehtne besede, ki bi jih delavstvo ne smelo preslišati. V brošuri »O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja«, ki se je med delavstvom precej razširila, sem naglašal, kako važne socialne naloge ima Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Od zdravljenja posameznikov ima splošnost le malo koristi; socialne naprave, ki jih hočemo izpeljati, pa naj ohranijo zdravje in telesne sile vsemu delavstvu. Bol proti takozvanim socialnim ali proletarskim boleznim pa zahteva mnogo sredstev. Okrožni urad

da bi prinašal prazne novice in interesantne povesti, temveč da vodi člane k dejanjem za izboljšanje teh obupnih razmer.

Naše največje prokletstvo je, da ne

izvršujemo sklepe temveč vse preveč govorimo in govoričimo. Otresimo se te podedovane nesreče, postanimo moške dejanj in doživeli bomo čudežne napredke.

Boj za zopetno vzpostavitev delavskega razreda se močno razvija na vseh frontah.

Šport — najmodernejši pomoček, da se zopet zbudi pravica mas — naj ne ostane le v rokah meščanstva.

Izstopite iz meščanskih zvez. Vstopite v »Mednarodno zvezo za telesno vzgojo in športno delo«.

Nikdar več vojne!

Naj živi kultura mednarodnega proletariata!

* Izobraževalno društvo »Svoboda« je v Sloveniji ona organizacija, ki goji delavski šport. Zadnje čase se ustanavljajo tudi telovadne enote, ki tvorijo podzvezo, ki je priključena »Svobodi«. Člani naših strokovnih organizacij naj smatrajo za svojo dolžnost ravnati se po tem oklicu.

Bratje dela!

Svet se neprestano izčrpava v posledicah vojne, kar ovira delavstvo, da si ustvari boljšo bodočnost.

Kapitalizem neprestano seje sovražstvo med narodi, da ne bi se neimoviti razred zavedel svojih mednarodnih interesov. Dopovedovali so Vam, da se vojne svetovna vojna v dosego večnega miru. A kapitalizem se zopet pripravlja na vojno. Zato skuša mladino sistematično vzgojiti v vojni ideji. V ta namen uvajajo sistem, s katerim vzgajajo v telesnem oziru krepko mladino, toda le za to, da bi služila končnemu cilju militarizma.

Po vseh deželah podpirajo šport, ker smatrajo v njem učinkovito pospeševanje militarističnega namena. V premaganih deželah goji nazadnjaško meščanstvo šport, da zopet zbujajo nacionalno mišljenje in dviga navdušenje za maščevalno vojno. Dežele zmagovalcev se kljub protestom organiziranega delavstva oborožujejo, da diktirajo nasilni mir. Kapitalisti zmagovitih dežel se poslužujejo športa, da vzgoje bojevito in krepko armado; vse to proti volji, da se skrajša vojaška službena doba.

Vsa meščanska športna društva so politično in gospodarsko v zvezi s kapitalizmom. Povsod širijo kapitalistično misel in s tem ustvarjajo ozračje, katerega posledica je vojna.

Proletariat naj se ne daje zavajati k podobnemu delovanju in njegova dolžnost je, da mladino zdravi in v tem pouči.

Mladino je treba iztrgati iz močvirja vojne, sovražstva in izdajstva.

Šport proletariata naj služi socializmu: bo naj posredovalec novi kulturi, ki proletariat osvobodi. Proletarska mladina naj »zdrabi verige«, ter reši siromake iz sužnosti in izide kot vreclec nove civilizacije.

za zavarovanje delavcev bo moral dobro gospodariti in varčevati v drugih pogledih, ako naj izpelje tozadevni program. Z ničemer se pa sredstva tako ne tratijo, kakor s predsodki glede zdravil in z praznoverjem, ki vlada na tem polju.

Rekel sem prej, da so nam modernim zdravnikom zdravila le nezanesljivo in malo učinkovito orožje. Rad pripoznam, da morejo v posameznem slučaju veliko koristiti. Toda tudi v tem pogledu jih ne smemo precenjevati. Kajti le malo zdravil imamo, ki se kakor kinin pri malariji, serum pri difteriji, salvarzan pri siflisu obračajo naravnost proti vzroku bolezni ter uničujejo njih prouzročevalce. Po večini so zdravila le takozvana simptomatična, ki se obračajo proti posameznim pojavom ali simptomom bolezni, n. pr. proti vročici, bolečinam itd. in nam torej le indirektno pomagajo v boju proti boleznim. Pa tudi v tem pogledu se stališče medicinske vede zelo izpreminja. Marsikdo se bo še spominjal, kako velike množine takozvanih antipiretičnih ali protivročinskih sredstev, kakor kinina, salicila, antipirina, piramidona itd. se je svoj čas predpisavalo proti vročici, ki spremlja razne bolezni. Danes vidimo v vročici le nek naravni boj organizma proti bakterijam, ki so ga napadli in nastopamo proti njej le izjemoma, če postaja posebno huda in bolniku neprijetna. V to pa ne uporabljamo zdravil, temveč razne vodne naprave, kakor kopeli in ovitke, ki obenem osvežijo in očistijo kožo in ji tako pomagajo pri urejevanju telesne toplote. Le čisto izjemoma se danes v ta namen še rabi kako protivročinsko zdravilo.

Pri nas blagajnični bolniki po navadi niso srečni in zadovoljni, ak one dobijo velike steklenice kakozga sladkega in lepo barvastega zdra-

vila. To je kakor sem že naglašal predsodek in praznoverje. V kulturnih deželah že davno ni več resnična svoječasnna trditve, da zahteva občinstvo pri zdravniških ordinacijah na vsak način svoj recept. Da, ponekod se pojavlja naravnost nezaupnost proti receptom in zdravilnim ordinacijam. To nam n. pr. kaže veliki naval, ki se pojavlja v Nemčiji k naravnemu zdravljenju, k župniku Kneippu, Bilzu in drugim mazačem, ki se po večini omejujejo na fizikalisko in dietetiško zdravljenje. Intelligenten in razsoden človek se bo zadovoljil tudi s skromnim zdravilom, ako mu le pomaga in ako mu zdravnik da potrebna navodila glede hrane, ako se pobriga za njegovo udobnost, vpliva na njegovo razpoloženje in morda svoje predpise še izpopolni s fizikaliskimi odredbami (masažo, ovitki itd.).

Pri nas pa je nemalo po krivdi delavstva vladala dosedaj v tem pogledu neverjetna potrata. Posebno pri nekaterih bivših obratnih blagajnah, ki jih je delavstvo po krivem smatralo za neko tovarniško institucijo in za lasten zavod, ki ga je vzdrževalo s težko prisluženimi prispevki, se je razpasla navada, da so zavarovalci kar sami zahtevali gotova zdravila, n. pr. pri kašlju prsi čaj in tropotčev sok (čaj s sladkorjem!). Zdravnik se je vdal, ker se je bal, da sicer ozlovolji delavstvo. To seveda nikakor ni bilo pravilno. Kajti tako prsi čaj kakor sok sta le neko olajševalno sredstvo pri kašlju, ki se pa prav nič ne ozira na tako raznovrstne vzroke kašlja, oziroma bronhijalnih katarjev. Sami od sebe zdravnik pri kašlju ne bo zlahka predpisal teh sredstev. Drugi zopet so zahtevali melisni spirit. To sredstvo nima nikake zdravilne vrednosti ali kvečjemu le toliko, kolikor navadni spirit sam na sebi, ako ga uporabljamo pri trganju kot mažo. Toda »bolniki« ga niso rabili za mažo,

Rudarska stavka.

A. U.

Zmaga z velikim uspehom. Poštenost kje si?

Ni moj namen radi tega pisati o stavki, da bi hotel vplivati na rudarje v katero organizacijo naj gredo. Ker sem prepričan da, kdor vabi rudarje z obljubami, z demagogičnimi hvalisanji, in si pomaga z lažmi, ga bodo rudarji konečno le spoznali za svojega največjega škodljivca. Če se koga s tako agitacijo tudi pridobi v organizacijo, jo bo pa tudi z gnusom zapustil, ko bo spoznal vse laži. Če sem se odločil, da napišem o zadnji stavki svoje utise sem to storil vsled tega, ker je v zadnjem času nastala prava konkurenca med »nezavisnimi«, klerikalci in narodni »socialci« kdo bo bolj lagal in se hvalil o sijajni zmagi zadnje stavke.

»Slovenec« je prinesel takoj drugo jutro po obravnavi z neresnico pobarvano poročilo, kjer se je hvalil tudi s tistimi poviškimi, ki jih je družba 29. junija t. l. radi pritiska javnosti sama priznala. »Slovenec« so sekundirali tudi Narodni »socialci« v »Jugoslaviji« in »Pravdi«. Prejel sem se pa za glavo, ko sem dobil v roke »Delavske novice« od 31. avgusta, ki so prinesle kar tri članke na enkrat, v katerih pripovedujejo o velikem uspehu in sijajni zmagi rudarjev. Res, začel sem premišljevat; kje je poštenost! Jeli res ni več in komu so prišli naši rudarji v roke?

Ko se je pričelo v aprilu mezdno gibanje, so »nezavisni« kričali na vseh shodih, da morajo dobiti povišek 100% vseh dohodkov, to na drevne mezde, draginjske doklade in nabavni prispevek. Ko so 23. aprila vlagali zahteve v zgoraj navedeni višini, so bile cene vseh predmetov veliko nižje nego so danes. Cene glavnih potrebščin, kakor slanina, masti, sladkorja, moke

itd., so do meseca aprila pa do danes narastle najmanj za 40%, s tem je rečeno, da se je življenje za eno osebo podražilo od meseca aprila do danes, za najmanj 50 K dnevno. Ako to primerjamo z poviškom, ki so ga rudarji z zadnje stavko pridobili, ni povišek nič drugega, kakor umazana napatina.

Če bi vse skupaj zračunali, ono kar je družba prostovoljno dala, in to, nakar je pri zadnji obravnavi pristala, vsega skupaj ni toliko, kolikoršna je razlika, ki je nastala med naraščajočimi cenami, ter zaslužki rudarjev od 23. aprila pa do 25. avgusta. To je eno, kje pa je potem povišek, ki pripada rudarjem vsled podražanja življenjskih potrebščin, od 23. januarja do 23. aprila.

Če imamo pred očmi 100% zahtevo gospodov »zavisnih«, ki so jih stavili meseca aprila in današnji nesramni »poviške«, tedaj si lahko naslikamo, kako umazano je, če danes kdo trdi da je zmaga rudarjev sijajna itd. Naloga delavskih voditeljev po mojem mnenju ni, delavstvo farbat, marveč mu povedati resnico; tole in tole smo prejeli, toliko bi pa morali, manjka nam še toliko, zakar je potrebno da se še borimo. Stvar gre še dalje, če so delavski voditelji pošteni, bodo tudi povedali, da so oni krivi, da je povišek tako majhen, ker so bili za stvar nesposobni itd. Glede poviška lahko trdim še sledeče; če bi bili meseca aprila pravi zaupniki, z modrejšo taktiko stavili zahteve po povišanju, bi bili gotovo še isti mesec prejeli 20 K dnevnega poviška, drugi povišek bi dobili v juliju, ki bi bil gotovo tko visok, kakor so ga rudarji danes s stavko prejeli in to brez stavke. Znano je ven-

temveč so ga pili, posebno med vojno, ko je bila dobava žganja zelo otežkočena. In take »ordinacije« niso bile redke. Po 10 do 15 delavk je prišlo na en dan s trditvijo, da kašljajo in z zahtevom, da naj jim zdravnik predpiše prsnega čaja in tropotčevega soka. Prav tako niso bili redki delavci, ki so zahtevali melisni spirit. Ali delavstvo ne uvidi, da se s takim postopanjem trati denar, težko prislužen delavski denar, da se odtegujejo pripomočki v resnici bolnim, ki bi morali v bolnišnice, zdravilišča in kopeli ter da se odvzamejo sredstva preventivnim in socialnim meram, posvečenim okrepitju ljudskega zdravja in preporodu mladine v namenu, da pride za nami zdrav in telesno krepak rod, ki si bo zlahka služil svoj vsakdanji kruh?

Slednjič naj ovržem še abotno trditve, da predpisujejo blagajnični zdravniki slabejša zdravila, kakor bi jih bilo morda dobiti pri drugih zdravnikih. Upravne oblasti so že od nekdanj sem uvidele, da je pri predpisovanju zdravil vsaka potrata nesmiselna in da se dajo tako prištedena sredstva dosti bolje uporabiti za preventivne mere v prid ljudskemu zdravju. Zaradi tega so v zakonito veljavnih ordinacijskih normah predpisale, da se mora pri ordiniranju zdravil na račun državnih in javnih fondov, bolniških blagajin itd. štediti, v kolikor je to mogoče, ne da bi imel bolnik kake škode. Tako n. pr. se smejo za take javne ustanove tekoča zdravila predpisavati le v cenejših zelenih steklenicah, ker se seveda kvaliteta tekočine prav nič ne izpreminja, ako jo dobimo v zeleni ali beli steklenici. Praškov se ne sme oddajati v škatljicah, ker je njih učinek isti, ako jih dobimo v papirnatih vrečkah. Mazila mora lekarnar ekspedirati v lesenih ali kartonskih škatljicah in ne v dragih lončenih lončkih. Toda vrtnimo se k zdravilom samim. Abo-

dar, da je komisija na Juljski obravnavi stavila posredovalni predlog, katerega je »nezavisni« Stefanovič s svojimi »zavisnimi« odklonil, ter s tem legalno obravnavo prekinil. Pozneje pa, ko je rudarjem že tekla voda v usta, ter je bilo Stefanoviča pred njimi strah, je pa drage volje dne 24. in 25. avgusta sprejel posredovalni predlog, ki ga je stavila komisija za podlago obravnave. S tem si je dal gosp. Stefanovič sam sebi, neprimerljivo moralčno klofuto, ter priznal svojo slabost in nezmožnost. Ko kavra je zginila njegov radikalizem, ko je stopil pred g. ministra Hribarja, ki je precej dober opazovalec človeških slabosti, ter jih tudi zna izrabiti, kakor smo videli pri zadnji obravnavi. Ostri nastop gosp. ministra, grožnja s katerimi je zaupnikom grozil, se bile le posledice strahopetnosti, nezmožnosti, gosp. Stefanoviča.

Govoriti o kakšnem eksistenčnem minimumu o katerem pripoveduje Stefanovič v svojem tribulu j enaravnost smešno in nepošteno. O pridobitvi kakšne točke 8, kakor pravi Stefanovič v »Novicah« je naivno. Tako pogodbo so imeli rudarji že leta 1919. z 3. majem, ki so jo pa sedanjim »nezavisni« v Trbovljah leta 1920., ko je prišla tja ministrska komisija, proti volji Unijskega vodstva odpravili. To kar se z zadnjo stavko pridobilo ni nič novega, marveč je isto, kar so pred dvema leti »nezavisni« zavrgli, so sedaj zopet obnovili, ter s tem priznali, da so imeli starejši zaupniki Unije takrat prav, ko so storili ono, kar so smatrali za dobro in rudarjem koristno. Omeniti moram še, da so zastopniki Unije slov. rudarjev pri zadnji obravnavi bili tudi navzoči, ter so težko poslušali nainnega Stefanoviča, ko je klobasaril vse mogoče, kar na obravnavo sploh ni spadalo, toda morali so molčati, ker bi bil on gotovo vsak njihov govor izrabil za krivičen in vzrok neuspeha.

V Trbovlje na zborovanje sta prišla ss. Ebert in Svetek, da vzpodbudita stavkujoče rudarje. Taka spodbuda je v vsaki stavki zelo potrebna, posebno pa še v tej, ko so se vsi voditelji »zavisnih«, klerikalcev in narodnih »socialcev« poskrili v mišje luknje. Ta dva sodruga sta na shodu priporočala enoten nastop vseh organizacij do konečne zmage in sta s svojimi govori dosegla tudi uspeh v tej smeri.

Demagog Stefanovič pa, namesto, da bi jima bil hvaležen jih je pa za hvalo v svojih »Novicah« demagoško napadel.

Rudarjem kličem samo eno: pomislite kako je bilo med in po vojni do l. 1920. in kako je danes. Sami razsodite kje je resnica in kje laž.

Pojdite potem tja, kjer čutite resnico!

Iz organizacij.

Zbirka za stavko kovinarjev v Celju. Po izkazu zbirke za stavko kovinarjev v Celju, ki je bila objavljena v »Delavcu« št. 20 je došla še zbirka »Zveze rudarjev v Trbovljah« v znesku 635.25 Din.

nost trditve, da predpisujejo blagajnični zdravnik slaba zdravila, bom najlažje dokazal na praktičnem slučaju. Eno najznanjših sredstev, ki se ordinirajo pri bronhijalnih katarjih, pljučnici, pljučni tuberkulozi itd., je guajakol ali enakovredni tiokol. Predpiše se ga po navadi 5 gr v raztopini, s katero izhaja bolnik 4 do 5 dni. Bolniku, ki pride k bolniški blagajni, bo predpisal zdravnik 5 gr tiokola v vodni raztopini. Zdravilo bo dobil v zeleni steklenici, njega okus bo nekoliko grenak, barva vodena. To je seveda slabo zdravilo! Drug bolnik se poda k privatnemu zdravniku. Ta mu istotako predpiše 5 gr tiokola v vodni raztopini, kateri pa prida nekoliko malinčevega sirupa. Zdravilo se bo ekspediralo v beli steklenici, barva mu je rdečkasta, okus sladak. To je dobro zdravilo! Tretji se poda k specialistu, ki mu morda napiše steklenico značnega sirolina. Sirolin je raztopina 5 gr tiokola v oranžnem sirupu. Ker se izdeluje v velikem kot specialiteta, je okus vedno enak, steklenica je lična, opremljena s pisano vinjeto. To pa je izvrstno zdravilo! In bolnik, ki se je, nezadovoljen z blagajno, morda na svoje stroške podal k specialistu, bo prav gotovo zabavljajl čez blagajničnega zdravnika, češ da mu je predpisal slabo zdravilo in hvalil specialista, od katerega je dobil izborno sredstvo. In vendar je bilo v vsaki steklenici po 5 gr tiokola in zgolj tiokol je tisti, ki učinkuje in ki more bolniku pomagati. Malinčev in oranžni sirup sta nepotrebni primesi, ki vplivata le na okus. Zato pa je sirolin morda dvakrat dražji, kakor enakovredna raztopina tiokola. Ljudem, ki imajo preveč denarja, se tako zdravila seveda lahko ordinira. Zdravniki imajo za to prakso poseben izraz: »Praxis elegans« — elegantna praksa! Že ta izraz nam pove, da se ne gre za bistvo ordinacije, temveč

IZ KOVINARSKÉ ORGANIZACIJE.

Delavstvo strojne tovarne »Smev« in »Paromlina« v Belovaru se nahaja 13. teden v stavki, da si izboljša svoj gmetni položaj. Podjetnik skuša na vse načine privabiti stavkokaze, ter pošilja svoje agitatorje tudi v Slovenijo. Njegovemu povabilu so se dosedaj odzvali samo sledeči stavkokazi: Tuhinij Rudolf, železostrugar; Klapka Josip, železostrugar (baranjska begunca); C. Grulich, železostrugar; Jurčička Miloš, ključavničar (iz Čehoslovaške); Wieser Franc (iz Feldbacha); Grivec Josip (iz Gradca Nem. Avstrija); Vogler Josip, ključavničar (iz Maribora) in Horvat Adolf, livar (iz Ljubljane). — Delavstvo naj ne sprejema dela v Belovaru, dokler ne objavimo konec stavke.

V mehanični delavnici O. Cromy na Vrhniki je podjetnik odpovedal službo glavnemu delavskemu zaupniku brez utemeljitve. Ko smo ga opozorili na zakon o zaščiti delavcev, glasom katerega se delavskega zaupnika ne sme brez tehtnega vzroka odpustiti, je izjavil, da mu nikdo ne more ukazati, katerega delavca sme odpustiti in katerega ne. Šele ko je uvidel da so delavci složni tudi v vprašanju zaupnikov je odpoved preklinal. Delavstvo, stoj organizirano na straži, kajti samo tedaj bodoš deležno svojih pravic, pa če so ti tudi zajamčene v zakonu!

ŽIVILSKA STROKA.

I. širša centralna seja »Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na Slovenskem ozemlju v Ljubljani« se bo vršila v nedeljo, dne 10. septembra t. l. ob 8. uri dopoldne v društveni pisarni, Selenburgova ulica št. 6/II. desno v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo blagajniškega stanja.
4. Poročilo kontrole.
5. Organizacija in pokret živilske stroke v Sloveniji.
6. Tarifna politika.
7. Ujedinenje.
8. Raznoterosti.

Seje se imajo udeležiti vsi centralni odborniki.

Blagajniški pregledniki, ki so nastanjeni izven Ljubljane, naj pridejo en dan prej, v svrhu kontroliranja blagajniških knjig.

Predsedstvo.

Razno.

Stavka mizarskih pomočnikov v Ljubljani. Šesti teden že poteka, od kar so posegli mizarski pomočniki po svojem zadnjem orožju, za izboljšanje svojega bednega položaja. Njihovo moč in organizacijo skušajo delodajalci zlomiti in razškopiti za vsako ceno, toda vedo naj da je v slogi moč. Vsi napadi in naskoki na

zgolj za njegovo opremo. Mislim, da bo na tem primeru vsak, ki ima oči, da vidi in možgane, da misli, lahko izpoznal, koliko je vredna trditve, da predpisujejo blagajnični zdravnik slaba zdravila. V resnici se pri blagajni predpisujejo zgolj učinkovita zdravila, ki so v posameznem slučaju res potrebna, toda brez nepotrebnih in dragih primesi!

Da zadosti potrebi štedenja, na drugi strani pa zadovolji svoje bolnike, je Okrožni urad za zavarovanje delavcev iz Nemčije naročil in že prejel najobčnejša zdravila, kakor aspirin, antipirin, piramidon, kodein, morij, veronal, guajakol itd., potem antikataralične in odvajalne pastile ter pastile proti angini v obliki takozvanih komprimiranih tablet. Te tablete bodo člani v kratkem dobivali v vseh javnih lekarnah, pa tudi pri zdravnikih na deželi, ki imajo hišno lekarno. Z uvedbo teh tablet, ki so omotane v lične in praktične kartonske ovoje, je dvojno doseženo. Na eni strani se prihranijo nepotrebni izdatki, ker odpade lekarniško delo. Na drugi strani so pa te tablete trajno vporabljive. Vsakdo ve, kako hitro se pokvarijo mnoga zdravila, posebno v tekoči obliki. Nešteto krat se n. pr. pripeti, da predpiše zdravnik bolniku zaradi vročice ali glavobola aspirin, antipirin ali kako drugo slično sredstvo v tekoči obliki. Bolnik vzame par žle, na kar mu odleže. Steklenica z neporabljenim zdravilom ostane par dni na omari. Kmalu pa je opaziti, da postaja tekočina kalna, čez 2 ali 3 tedne bo plesnjiva, na kar jo zavarovavec slednič vrže proč. Velike vrednote grede tako v izgubo. Često drugače je pa pri komprimiranih tabletah. Bolnik vzame n. pr. zaradi glavobola 3 do 4 tablete piramidona, na kar mu odleže. Ostale tablete si shrani v kartonu. Ako se ga čez mesece ali leta vnovič loti glavobol,

organizacijo so bili do danes brez uspeha in bodo tudi nadalje, o tem so lahko prepričani. Vemo dobro, da našim gospodom delodajalcem ni prav, da stoje delavnice prazne, da pa temu odpomorejo, jim svetujemo da vzamejo edino razpoložljivo sredstvo in to da ugodijo delavskim zahtevam. Pokažite belo zastavo pa bo vse rešeno. Druge poti ni.

Naše čitatelje posebno opozarjamo na današnji podlistek od gosp. dr. Demeter Bleiweis-Trsteniškega. Snov katero obravnava je za delavstvo tako važna, da bi se jo morali naučiti na pamet. Kakor pri vsem tako je tudi pri boleznih največji nasprotnik človeštva — nevednost. Ker je cela razprava pisana v lahko razumljivem tonu, kakor kaka povest, bo vsak naš čitatelj lahko razumel. Zaupniki naj do dobra razložijo članom, če jim je še vseeno kaj nerazumljivega in naj skrbje, da bodo čitale tudi delavske žene. Na podlistek opozorite tudi nečlane!

Objave in zahvale.

Podpisani, se najtopleje zahvaljujem delavkam tobačne tovarne v Ljubljani, za nabrano svoto 1263 K v času moje dolgotrajne bolezni. — Ferdinand Šturm, delavec tobačne tovarne v Ljubljani.

Podpisani Anton Nedl, se najiskreneje zahvaljujem vsem sodrugom zidarjem in tesarjem v Mariboru za nabranih 1701 K v času moje hude bolezni. Obenem izrekam tudi zahvalo stavenemu mojstru gospodu Nasenbeinu in vsem njegovim zidarjem in tesarjem za dano mi podporo. — Anton Nedl, Maribor.

Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani opozarja delavstvo, da sprejme delo v tovarni vagonov v Brodu na Savi le takrat, kadar so predhodno skienili s podjetjem posebno pismeno pogodbo.

Mešno poglavarstvo v Brodu je objavilo namreč z dopisom št. 6433/22 z dne 1. avgusta 1922, da tovarna delavcev, ki jih posredujejo posredovalnice za delo, ali pa jih zvabi podjetje potom oglasov v Brod, v delo običajno ne sprejme, niti jim ne povrne potnih stroškov.

Zač. delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani posluje od 22. avgusta 1922 dalje v provizorični zgradbi na vogalu Dumajskec este in ceste na južno železnico.

Brod na Savi. Ker se nahajajo tukajšnji mlinarji in sorodni delavci v meznem gibanju, opozarjamo delavstvo tozadevno, da ne potuje semkaj mogoče za delom, dokler se stvar ugodno ne reši.

bo tablete zopet lahko vporabil z istim vplivom kakor prvič. Pisatelj teh vrstic je leta 1907 iz zanimanja na stvari napravil kot ladjski zdravnik z izseljeniško ladjo potovanje iz Trsta v Severno Ameriko in nazaj. Za to potovanje si je dal pri tvrdki Burrough, Welcome & Co. v Londonu, ki je takrat edina proizvajala komprimirane tablete, napraviti ročno lekarno najobčnejših zdravil. Dosti tablet se je porabilo na potovanju, mnogo v poznejših letih, nekaj pa jih je ostalo do danes. In te tablete imajo danes isti okus in isti zanesljivi učinek, kakor pred petnajstimi leti! Žal, da se v obliki komprimiranih tablet ne dajo proizvajati vsa zdravila, vsaj najobčnejša in najpotrebnejša. Z uvedbo teh tablet je Okrožni urad vnovič dokazal, da ima vedno pred očmi dobrobit svojih zavarovancem, da pa skuša dobrobit doščeti v najpraktičnejši obliki in se pri tem izogibati vsem nepotrebnim stroškom. Kajti kar se prištedi pri zdravljenju posameznika, bo prišlo v obliki preventivnih in socialnih mer celoti v prid.

Svoja današnja izvajanja naj končam s temi-le besedami: Šele kadar bo delavstvo spregledalo, uvidelo, da mora samo sodelovati pri štedenju, spoznalo, da je važnejša skrb za celoto kakor potratno zadovoljevanje posameznikov in prišlo do prepričanja, da je glavna in najvažnejša naloga boj proti delavskim kugam, ki kakor tuberkuloza, alkoholizem in spolne bolezni razjedajo mozeg našega naroda, jemljejo celim generacijam zdravje in pridobitno zmožnost, šele tedaj bo imelo v Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev zavod, na katerega bo lahko ponosno in od katerega bo imelo resnične koristi.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 5. septembra 1922.

Dasi sta se ameriško javno mnenje kakor tudi oficialna politika Zedinjenih držav izrekla proti vmešavanju Amerike v evropske razmere, je zadnje čase vendar opazati pojave, ki govorijo proti temu. Oglasili so se nekateri politiki, med njimi zlasti bivši kandidat za predsedniško mesto Cnox, ki meni, da se razmere v Evropi brez sodelovanja Amerike ne bodo mogle konsolidirati. Kakšno stališče zavzema Amerika pri sedaj otvorjenem zasedanju zveze narodov, se še ne more reči. Izvojeval se bo pač v Ameriki sami boj glede tega vprašanja. Za sedaj se more trditi, da je javno mnenje v Ameriki z večine zato, da se Amerika ne vmešava aktivno v evropske komedije.

Mala Azija je postala trd oreh svetovni politiki. Je to ozemlje, kjer se križajo interesne sfere velesil. Grki ne dajo miru in vedno napadajo. Imajo pa smolo pri tem in dobivajo jih po grbi. Ljudstvo na Grškem očitno kaže nevoljo nad neprestanim vojevanjem in ojačevanjem. Ker pripisuje poglavitno krivdo kralju Konstantinu, prireja proti njemu burne demonstracije. Anglija, ki se za Malo Azijo zelo zanima, si beli glavo, kako naj nastopa, da iz spora med Turčijo in Grško izbiye svojo korist. Ker vidi, da so Turki bolj žilavi nego Grki in zato njej nevarnejši, zahteva, da se Mala Azija Turkom ne sme prepustiti brez posebnih jamstov. Kaka jamstva zahteva Anglija si človek lahko misli.

Drug trdi oreh za evropsko diplomacijo je vprašanje Palestinske. Židje postajajo bolj in bolj silni ter zahtevajo Palestino zase, dasi živi v tej deželi sedaj ogromna večina drugih ljudstev. O tem vprašanju bo razpravljala zveza narodov na svojem sedanjem zasedanju. Ker pa si velesile od tega zasedanja ne nadejajo preveč uspeha, nameravajo prirediti v Benetkah posebno mednarodno konferenco, ki naj reši to kočljivo vprašanje. Sploh so konference sedaj v modi in ljudje so se tako navadili nanje, da bi brez njih težko izhajali.

Svet zveze narodov je razpravljajal o poročilu japonskega zastopnika o položaju mesta Gdanskega. Zanimivo pri temu je, da se morajo evropske države zatekati po navete k diplomatom drugega kontingenta, ki se ga boje. Značilno pa je tudi dejstvo, da se stališče žolte rase v svetovni politiki vedno bolj utrjuje in da strah pred rmeno nevarnostjo le ni tako prazen. To seveda pod pogoj, v katerih živimo sedaj. Ko pa prodre socialistična misel v vse sloje in vse ljudi, se vsa ljudstva pobratijo in nevarnost si ne bo na iz na tam.

Danes je začelo zasedanje zveze narodov z aktivnim delom. Zasedanje je otvoril delegat Brazila. Predsednika izvolijo danes popoldne. Izvolili pa so že nekatero komisijo, v katerih se bo vršilo podrobno delo, tako n. pr. komisijo za mednarodni promet. Ker so prometne razmere v Evropi res na baš ugodne, je želeli delu komisije uspeha. Največ posla bo dalo zasedanju zveze narodov vprašanje Avstrije. Državniki in izvedenci si bodo belili glave, kako pomagati tej onemogli žrtvi svetovne vojne. Kakor je omenjeno, se bo zveza narodov nadalje bavila z vprašanjem Palestine. Mala antanta, od katere pride v akseptivni odbor zveze narodov dr. Beneš ali pa dr. Ninčić nastopi zoper vzprejem Madžarske v zvezo narodov. Vsekakor bodo razpravljanja na tem zasedanju nese zantmitva, temveč važna za nadaljni razvoj politike v Evropi.

Konferenca državnikov male antante v Pragi je pokazala popolno soglasje med državami male antante. Glede vstopa Poljske v malo antanto se govori z ene strani, da vstopi v najkrajšem času, z druge pa, da je njen pristop izključen. Sicer igra Poljska nekam nerodno vlogo, vendar bi njen vstop ne škodil stvari.

Glede Avstrijskega vprašanja je izdelala konferenca načrt o sanaciji avstrijskih gospodarskih razmer, ki ga predloži zvezi narodov.

V Poljski politiki opazamo zadnje čase pomirljivejšo smer, tako v pravcu proti mali antanti, kakor na drugo stran, to je napram baltičkim državam. Zunanji ministri Poljske in baltičkih držav so se sestali v Revalu, kjer razpravljajo o vprašanju razorožitvene komisije, ki se bo vršila na predlog sovjetske Rusije v Moskvi. Če bo imela konferenca uspeh, bo to velik korak naprej v konsolidiranju evropskega severovzhoda.

Ker so dospela pogajanja med Anglijo in Francijo na mrtvo točko, poseže vmes Belgija, ki bo posredovala, seveda ne na svojo škodo, ker mešetarji, kakor je znano, nikoli ne odhajajo praznih rok.

V Italiji je pričakovati, da se v kratkem razpišejo volitve. Ljudstvo stoji pod dojmom silnega fašistovskega nasilja. Socialistični občinski svet v Milanu je bil pod pritiskom fašistov razpuščen. Nestrupno se pričakuje, kako izpadejo nove volitve. — Italijanski industrijski krogi se razburjajo radi carinske unije z Avstrijo, ki jo odločno odklanjajo. — Na dnevni red se je zopet pojavilo vprašanje repalske pogodbe, o kateri pravijo, da jo vlada v kratkem ratificira (odobri). To bi bil tudi že skrajni čas, ako hočemo priti do normalnega stanja!

Dasi se je avstrijski zvezni kancler dr. Seipel mnogo trudil in prepotoval po Evropi, se mu vendar ni posrečilo ustaviti plaza, ki preti porušiti avstrijsko gospodarstvo. V vladi se je pojavila kriza. Kdo bo še naprej vodil preluknjani državni čolnič po razburkanem političnem in gospodarskem morju? Draginja ne raste po dnevih, temveč po urah. Ljudstvu se obetajo novi davki, da se vzdrži vsaj državna uprava. Vrhu vsega je še izbruhnila stavka tiskarjev, tako da ne izhajajo niti listi.

Na Čehoslovaškem se je po zaslugi modre politike finančnega ministra dvignil tečaj čehoslovaške krome, kar pa ima za žalostno posledico, da se je pojavila kriza v čehoslovaški industriji. Kapitalistični podjetniki tudi hočejo de-

lavstvu znižati mezde, kar delavstva ob tehi draginskih razmerah pač ne more biti prav. Nekatera podjetja, zlasti v tekstilni in steklarski industriji odpuščajo v velikem številu svoje delavce. Grozi brezposelnost, nova žiba za Čehoslovaško republiko in z njo za vso Srednjo Evropo.

Ko preneha vročina, je zopet opaziti, da se vzbuja politično življenje. — Ministri se vračajo v Beograd, poslanci vladnih strank računajo, koliko se bo še dalo »zaraditi«, opozicijski poslanci pa študirajo ognjevitte govore, ki jih bodo imeli v narodni skupščini. Različni odseki in odbori narodne skupščine spuščajo v časopisje vesti, da marljivo »delajo«. Predvsem imamo pred durmi nove volitve. Ker pa vlada precejšna neorientiranost v političnem življenju sploh in ker si posamezne stranke niso čisto na jasnam glede svoje moči, je umevna negotovost, s katero pričakuje volitve politična javnost. Upajmo, da ljudstvo samo pokaže nove poteze na politiki.

Državni proračun so jedva skrpati in že so nezadovoljni z njim celo oni, ki so ga sestavili. Različna ministristva zahtevajo novih kreditov, med njimi je seveda najsilnejši vojni minister, ki bo s svojimi zahtevami tudi prodrl, dočim bo uradništvo in delavstvo še naprej stradalo za blagor očetnjave.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:
Ivo Meznarič.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13 ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

Najboljše in najvarnejše naložite svoje prihranke v

Poštni predal št. 13.
Telef. Int. št. 178.
Pošt. ček. rač. št. 10.532.
Brzój. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po **5%** } brez odbitka rentnega in invalidnega davka.
vloge proti 1/2letni odpovedi po **6%** }

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

Hranilni kapital K 4.000.000.

Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico!